



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

# NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 105/07-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. augusta 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. M., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cb 158/2002, za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

## **r o z h o d o l :**

1. Základné právo obchodnej spoločnosti P., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cb 158/2002 p o r u š e n é b o l o .

2. Obchodnej spoločnosti P., s. r. o., p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., trovy právneho zastúpenia v sume 6 296 Sk (slovom šesťtisícdeväťdesiatšesť slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. M., Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### **I.**

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 105/07 zo 17. mája 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Cb 158/2002.

Zo sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka podala 6. februára 2002 okresnému súdu návrh na začatie konania (návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie 13 680 Sk s príslušenstvom). Dňa 23. apríla 2002 jej bol doručený platobný rozkaz, proti ktorému podala odporkyňa 2. mája 2002 odpor. Vo veci sa uskutočnili celkom štyri pojednávania (15. apríla 2003, 7. novembra 2006, 18. decembra 2006 a 23. mája 2007). Na poslednom pojednávaní okresný súd vo veci meritórne rozhodol, keď návrh sťažovateľky zamietol

a uložil jej povinnosť nahradiť odporkyni trovy konania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 14. júna 2007.

Keďže napadnuté konanie nebolo do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené, sťažovateľka sa domáhala, aby ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v uvedenom konaní bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v jej právnej veci bez zbytočných prietáhov, priznal jej finančné zadosťučinenie v sume 10 000 Sk a úhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k prijatej sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3355/2007 doručeným ústavnému súdu 12. júna 2007, v ktorom okrem opísania procesných úkonov okresného súdu konštatoval, že „... *zákonný sudca vo veci konal obratom bez spôsobenía subjektívnych prietáhov v konaní*“, a súčasne súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Právny zástupca sťažovateľky reagoval na vyjadrenie okresného súdu podaním doručeným ústavnému súdu 28. júna 2007, v ktorom s jeho stanoviskom nesúhlasil a odvolal sa na dôvody uvedené v sťažnosti. Zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v tejto veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

## II.

Z obsahu sťažnosti, z predloženého súvisiaceho spisu okresného súdu a z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd konštatuje nasledovný priebeh a stav konania:

- 8. marca 2002 sťažovateľka podala návrh na vydanie platobného rozkazu, ktorý okresný súd vydal 26. marca 2002,
- 2. mája 2002 odporkyňa podala odpor proti platobnému rozkazu,
- 13. mája 2002 okresný súd vyzval odporkyňu na zaplatenie súdneho poplatku za podaný odpor a súčasne vyzval sťažovateľku na vyjadrenie sa k priloženému odporu (urobila tak 1. augusta 2002),
- 2. apríla 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 21. máj 2003, ktoré bolo pre ospravedlnenú neúčast' účastníkov konania odročené na neurčito,
- 31. januára 2005 a opätovne 10. mája 2005 okresný súd vyžiadal od Obvodného oddelenia Policajného zboru Slovenskej republiky N., B. (ďalej len „OOPZ“), podanie správy o stave konania vedeného pod sp. zn. ČTS: ORP-139/2002 – konanie proti obvinenému splnomocnencovi sťažovateľky (urobilo tak 9. júna 2005),
- 24. októbra 2005 okresný súd prerušil predmetné konanie do právoplatného skončenia trestného konania proti obvinenému splnomocnencovi sťažovateľky pre trestný čin sprenevery (podľa odporkyne finančná suma jej nebola vyplatená),
- 19. júna 2006 okresný súd znova zisťoval u OOPZ stav trestného konania (OOPZ podalo správu 12. júla 2006),
- 4. augusta 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 13. december 2006, ktoré bolo z dôvodu ospravedlnenej neúčasti účastníkov konania odročené na 12. február 2007,
- 12. februára 2007 sa na okresnom súde uskutočnilo iba za prítomnosti odporkyne pojednávanie, ktoré bolo po vykonanom dokazovaní odročené na neurčito za účelom vypočutia svedkov dožiadaným súdom,
- 26. februára 2007 okresný súd zaslal predmetný spis dožiadanému súdu, ktorý ho 26. marca 2007 vrátil vybavený okresnému súdu,
- 28. marca 2007 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. máj 2007, na ktorom okresný súd vo veci rozhodol.

### III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v označenom konaní dochádzalo k porušovaniu označených práv sťažovateľky.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovávanej veci.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom bol nárok sťažovateľky na zaplatenie sumy 13 680 Sk s príslušenstvom, ktorú poskytla odporkyni na základe zmluvy o úvere. So zreteľom na to, že aplikácia príslušnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom súdnom poriadku (§ 174) a v Obchodnom zákonníku (§ 497 a nasl.) je stabilizovaná a vychádza zo štandardnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov

v takýchto veciach, možno vysloviť názor, že ide o vec, ktorá nie je právne a skutkovo zložitá. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že predmetné konanie vzhľadom na jeho predmet nemožno hodnotiť ako právne a ani skutkovo náročnú vec.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv.

Okresný súd sa vo svojom vyjadrení ku správaniu sťažovateľky nevyjadril, ústavný súd však nemohol nebrať do úvahy skutočnosť, že sťažovateľka sa nezúčastnila ani na jednom z nariadených pojednávaní, keď svoju neúčast' vždy ospravedlnila veľkou pracovnou zaneprázdnenosťou jej štatutárnych orgánov, avšak vždy súhlasila, aby okresný súd rozhodol v jej neprítomnosti.

Aj sťažnosť na priet'ahy v konaní zaslala sťažovateľka predsedovi okresného súdu v čase, keď okresný súd už plynulo konal, čo potvrdil aj predseda okresného súdu v odpovedi na jej sťažnosť, ktorú vyhodnotil ako nedôvodnú.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutej veci a zistil také skutočnosti, ktoré pri zisťovaní, či v nej došlo ku vzniku zbytočných priet'ahov v konaní, je potrebné pripísať na jeho ťarchu.

Po podaní odporu okresný súd vyzval sťažovateľku, aby sa k nemu vyjadrila, čo urobila 1. augusta 2002. Po doručení vyjadrenia sťažovateľky k podanému odporu okresný súd nariadil 2. apríla 2003 (t. j. až po 8 mesiacoch) termín pojednávania na 21. máj 2003. Toto pojednávanie bolo pre ospravedlnenú neúčast' oboch účastníkov konania odročené na neurčito s tým, že sudca dal pokyn kancelárii na vypracovanie rozhodnutia o prerušení konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP. Tento pokyn sudcu však nebol kanceláriou zrealizovaný a okresný súd až 31. januára 2005 (t. j. po 20 mesiacoch od predchádzajúceho pojednávania) vyžiadal od OOPZ správu o priebehu trestného stíhania proti obvinenému

splnomocnencovi sťažovateľky. Po doručení správy o stave trestného stíhania okresný súd uznesením z 24. októbra 2005 prerušil predmetné konanie. Ďalší postup okresného súdu bol plynulý a vyústil až do rozhodnutia vo veci samej, keď na pojednávaní 23. mája 2007 vo veci meritórne rozhodol.

Celkové prieťahy v konaní okresného súdu ustálil ústavný súd v trvaní 28 mesiacov. Ústavný súd tieto prieťahy hodnotí ako zbytočné, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

#### IV.

Ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, avšak z dôvodu, že predmetné konanie bolo 14. júna 2007 právoplatne skončené, neprichádzalo do úvahy prikázať okresnému súdu v označenom konaní konať bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 10 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že

*„... navodením právnej neistoty zo strany súdu a ním zapríčineným porušením (...) ústavných práv...“* bola obmedzená *„... v rozvoji podnikateľských aktivít, nadobudnutí a udržiavaní si materiálnych a osobných zložiek podnikania...“*, a taktiež podľa jej názoru utrpela *„... ujmu na dobrom mene – likvidite, ktorú požíva v relevantných ekonomických kruhoch“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen deklarovanie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá predstavuje viac ako 5 rokov, podiel sťažovateľky na spomalení konania vyhodnotený v časti III v 2.bode tohto nálezu, berúc do úvahy aj tú skutočnosť, že konanie vo veci bolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sťažovateľkou požadovanej sumy 10 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. M., ktoré si uplatnil v sume 6 296 Sk. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej

mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2006, ktorá bola 17 822 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 2 970 Sk, t. j. spolu 5 940 Sk. Trovy právneho zastúpenia vrátane režijného paušálu 2 x 178 Sk (§ 16 ods. 3 vyhlášky) boli priznané v celkovej sume 6 296 Sk, teda v sume, ktorú si sťažovateľka vyčíslila a uplatnila.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou nález“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. augusta 2007